

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Sect. 1. Sententiæ adversariorum ponuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

Quæst. V. Vtrum mensura, vel divisib. &c. 585

giditas, quæ in alio est non se possunt expellere. Vnde si frigiditas esset per se sine subiecto, & calor esset per se, se haberent ac si in diversis subiectis reperirentur, vnde vna non expelleret aliam, quia omnis expulsio est, quia non possunt simul in eodem subiecto reperiri, sicut duæ quantitates, quæ in diversis locis sunt, non se expellunt donec in eodem loco reperiantur: ergo si experientia patet non posse hostiam consecratam simul esse summe frigidam, ac summe calidam, sed summum frigus expellere calorem intensum, signum evidens est versari circa idem subiectum, quod non est aliud nisi quantitas substantiæ, cum ipsa substantia destruat per consecrationem, & qualitates albedinis, saporis, &c. non sint subiecta per se caloris, & frigiditatis.

36 Deinde experimur etiam, vt optime notavit Albertinus, quod quando introducit vnus gradus caloris, expellitur alius frigoris, expellunt autem se non propter oppositionem; experientia enim patet stare simul quando non exceditur latitudo vt octo, signum est igitur quod se expellunt, quia subiectum est limitatum, & non potest esse capax vtriusque qualitatis contrariæ, non enim potest dici, vt clare patet, quod respectu eiusdem loci illa contraria habeant repugnantiam inter se.

37 Dices Deum corrumpere aliam qualitatem contrariam ad præsentiam alterius.

38 Contra, quia gratis confugitur ad liberam Dei voluntatem operantem contra naturas rerum, illa enim accidentia possunt realiter esse simul cum non habeant vim naturalem se expellendi.

39 Tandem, quia substantia non est per se sensibilis, sed per accidens, quantitas autem est per se sensibilis, idque multis sensibus, quam ob causam dicitur sensibile commune, albedo autem non est sensibile commune sed proprium, id est, quæ vno sensu cognoscitur, sed hoc non esset verum si entitas quantitatis esset idem cum substantia, & qualitatibus: ergo quantitas non identificatur cum illis.

SECTIO VLTIMA.

Argumenta Adversaria dissolvuntur.

40 Ad primum argumentum patet, quæ sit ratio necessitatis multiplicandi quantitatem, & ponendi distinctam à substantia.

41 Ad secundum Respondeo substantiam esse susceptivam contrariorum, vt primum subiectum, quantitatem vero vt proximum.

42 Ad tertium admissio, quod separaret Deus substantiam à quantitate, negamus tunc fore substantiam vel materiam quantam. Ad probationem autem concedo habituram tunc illam substantiam partium distinctionem compositionem, & vnionem; concedo item, partes illius substantiæ cum distinctis, vbi conservari à Deo, vt ratio ibi facta probat, hæc tamen omnia non sufficiunt, vt substantia sit quanta, quia quantum est quod habet partes impenetrabiles, quas non haberet in illo casu substantiæ, ac proinde non esset quanta.

43 Ad quartum Respondeo cum Patre Suarez negando assumptum, impossibile est enim, vt in substantia materiali conservetur omnis forma accidentaliter realiter distincta, quin maneat quantitas. R. P. N. de Penafiel. Theol. Schol. Tom. I.

ta, vt argumentum recte probat; quamvis autem Deus penetraret duo corpora in eodem loco non redderetur illa non quanta, nec ex duobus quantis facit vnum quantum, sed servata distinctione quantitatum constituit in eodem spatio sic ergo licet Deus corpus bipedale constitueret in spatio pedali non per condensationem, sed per partium penetrationem non redderet illud minus quantum, neque duas in vnum redigeret: sed in eodem spatio eas collocaret, quod longe diversum est, eademque responsio est de quacunque reductione corporis quanti, quantumvis magni ad brevissimum spatium, in quo sit aliqua extensio per partium penetrationem, de reductione autem totius quanti ad indivisibile spatium controversia est, an sit possibilis. Mihi tamen pars affirmans indubitata est supposito Mysterio Eucharistiæ, nego tamen substantiam sic constitutam in spatio indivisibili non fore quantam, nam corpus Christi quantum est etiam in Sacramento, licet sit etiam in puncto indivisibili, & ratio est, quia quantitas non est actualis extensio in spatio, sed aptitudinalis, & hanc retinere potest corpus, etiam si actu non sit in spatio extenso, vt optime probat Suarez in metaphysica.

QVÆSTIO V.

Vtrum mensura, vel divisibilitas sint essentia Quantitatis.

SECTIO I.

Sententia Adversariorum ponuntur.

PRIMA sententia asserit aptitudinalem mensuram esse essentiam quantitatis, ita Albertus Magnus, Caietanus, & alij, probatur hæc sententia.

Primo ex Aristotele 5. metaphysica, cap. 3. vbi a numerum, & continuum ait esse quantitatem si possent esse mensura; item hic in prædicamento quantitatis propter rationem mensuræ distinguit varias species quantitatis: ergo ratio mensuræ est de essentia illius ex Aristotele.

Secundo, quantitas ex sua natura est apta ad mensurandum, sed id quod convenit ex vi propriæ entitatis est essentia rei: ergo aptitudo ad mensurandum est de essentia quantitatis.

Tertio illa est essentialis ratio quantitatis, quæ communis est omnibus speciebus eius, & sub qua possunt adæquate distingui, & non sub alia, sed huiusmodi est sola ratio mensuræ: ergo in ea consistit essentia quantitatis.

Secunda sententia est aliquorum Thomistarum asserentium quantitatis essentiam consistere in divisibilitate, ita lavelius, 7. 20. Zonzinas, & alij apud Patrem Suarez, Scorus, & probatur primo.

Auctoritate Philosophi diffiniunt quantitatem per divisibilitatem; dicendo quantum est divisibile in ea quæ insunt, &c.

Secundo, quia id quod primo concipimus in quantitate est divisibilitas, & ratione eius cate-

Eccc ra

ra conveniunt quantitati; atqui illa est essentia, quæ primo convenit rei; & est radix cæterarum proprietatum: ergo divisibilitas, quæ est huiusmodi est essentia illius.

- 8 Tertio id per quod differt primo vna species ab alia, est essentia illius; sed quantitas differt à discretis per divisibilitatem, nam continua differt à discretis, quia continua est divisibilis in partes, quæ copulantur termino communi, discreti enim, quia dividitur in partes, quæ nullo termino communi vniuntur: ergo divisibilitas est essentialis quantitati.

SECTIO II.

Nostre sententia probatur.

- 9 Prima conclusio: quantitatis essentia non consistit in ratione mensuræ aptitudinalis activæ. Probatur primo.

10 Potentia ad mensurandum aliud est potentia cuius actus est denominatio extrinseca: sed nulla potentia, cuius actus est denominatio extrinseca est de essentia rei: ergo huiusmodi ratio mensuræ, quæ in hac aptitudine consistit, non est essentia quantitatis. Maior sic probatur, quia mensuratio, quæ est actus illius aptitudinis consistit in collatione vnius quantitatis cum alia; hæc autem collatio nihil aliud est quam applicatio vnius quantitatis ad aliam, ut per eam cognosci, aut notificari possit eius extensio, seu magnitudo, ut asserit Arist. 10. *met. cap. 2.* mensura est, quo quantum cognoscimus, & subiungit statim, cognoscitur autem quantum, ut quantum, aut vno, aut numero, id est, aut vna mensura applicata aut repetitione, & numeratione; unde mensurare proculdubio est vti vna quantitate ad cognoscendum alterius extensionem. Per hanc autem applicationem nihil accipit quantitas intrinsecum: ergo est denominatio extrinseca. Minor sic probatur, quia omne exercitium essentia est intrinseca ratio perficiens illud, cuius est essentia: sed extrinseca denominatio non est exercitium intrinsecum perficiens rem, respectu cuius est denominatio extrinseca: ergo potentia ordinata ad illam, cum non habeat intrinsecum exercitium perficiens, non est de essentia alicuius. Maior sic probatur, ideo veritas vel visibilitas non sunt de essentia rerum, quia exercitium illarum est denominatio extrinseca, & ideo rationalitas est essentia hominis, quia exercitium ipsius; quæ ratio rationis est intrinseca ratio perficiens hominem, & ratio à priori est, quia actus secundus essentialis est illi actui primo: sed actus primus essentialis est intrinseca perfectio illius, cuius est essentia: ergo actus secundus, qui est exercitium illius debet esse intrinseca perfectio.

- 11 Confirmatur primo, quia omnis denominatio extrinseca est secundaria, & accidentalis ratio respectu denominati, & præcipue ratio mensuræ, quæ consistit in hoc ut ab homine sumatur, ut medium extrinsecum ad indicandas alias quantitates: sed nulla essentia debet esse in ordine ad secundariam, & accidentariam omnino rationem: ergo ratio mensuræ, quæ est in ordine ad istam secundariam rationem non est essentia quantitatis. Minor sic probatur, ideo essentia hominis sumitur in ordine ad ratiocinandum, &

non in ordine ad volendum, quia ratiocinatio est ratio prima, & volitio secundaria ratio in homine: ergo nulla essentia, &c.

Secundo probatur, quia actus secundus mensuræ activæ dependet à libero hominis arbitrio; ergo potentia ad talem actum non potest esse essentia quantitatis. Hæc consequentia sic patet, quia exercitium essentia alicuius est naturale, & ex sua natura determinatum, & non ad libitum hominis, ut ratiocinatio in homine, perfecta intellectio in Angelo, calefacere in calore, dealbare in albedine, & ratio evidens est, quia modo est actus secundus, quo est actus primus, cum actus secundus sit exercitium actus primi: sed actus secundus mensuræ activæ est ad libitum hominum: ergo mensura aptitudinalis activa non est essentia quantitatis. Antecedens primum sic probatur, quia mensura ut mensura semper est per humanam accommodationem, quia nulla est maior ratio quare hæc mensuret illam, quam è converso si res ipsa secundum se spectetur, neque etiam longitudo tantæ quantitatis est magis natura sua mensura, quam alia minoris, aut maioris, ut videre est in mensura solita quæ Hispanice *Bara de medir* dicitur, quæ tantæ, & non minoris, aut maioris magnitudinis debet esse, quod totum sine dubio ad libitum hominum est, ad quod significandum signo aliquo publico insignitur dicta mensura, quo denominatur aperte non posse actu mensurari, nisi quantitas ad libitum determinetur in esse mensuræ semper: ergo in ijs intervenit humana impositio.

Deinde, quia etiam alia, quæ non sunt quantitates possunt esse mensuræ aliorum: ergo ratio mensuræ non est essentia quantitatis, essentia enim vnius non potest alteri communicari. Antecedens sic patet, nam albedo est mensura colorum, & scibile est mensura scientiæ, & Deus est mensura omnium entium creatorum, & hoc modo etiam per speciem perfectissimam generis mensuramus alias secundum accessum, vel recessum ad illam secundum illud axioma; primum in vnoquoque genere est mensura cæterorum. Tandem perfectionem imaginis mensuramus per exemplar: sed hæc omnia non sunt quantitates: ergo alia, quæ non sunt quantitas possunt esse mensuræ aliorum.

Tertio probatur, quia quantitas se sola non potest esse mensura, quia mensura est determinata magnitudo, & extensio in ordine ad locum, ut palmus; hæc autem extensio includit formaliter, & quantitatem, & vbiocationem circumscriptivam: ergo ratio mensuræ addit accidens physice distinctum à quantitate; ergo non est essentia, cum essentia non distinguatur ab illa re cuius est essentia. Antecedens sic probatur, quia si quantitas divinitus ad punctum reducatur, non erit apta ad mensurandum, cum per illam sic reductam non poterit cognosci alterius magnitudo; item, quia eadem quantitas, modo potest esse longior, modo curtiore pro densitate, aut raritate: ergo sola illa non poterit esse mensura, cum non habeat certam extensionem localem formaliter.

Quarto probatur, quia illud non est essentia, quod supponit aliud primum in constituto: sed potentia ad mensurandum supponit extensionem partium, quia ideo quantitas est apta ad mensurandum, quia habet extensionem partium, &